

PĂCATELE ȘI ISPĂȘIREA LOR – PAPUCII LUI MAHMUD DE GALA GALACTION

SINS AND REDEMPTION – MAHMUD'S SLIPPERS BY GALA GALACTION

Lavinia TOMA

Liceul Teoretic „Horia Hulubei”, Măgurele

E-mail: lavinia.toma@gmail.com

Veronica GHEORGHE

Liceul Teoretic „Horia Hulubei”, Măgurele

E-mail: gheorghe_veronica2005@yahoo.com

Abstract

Gala Galaction was one of the Romanian writers who was influenced by the religious feeling, being in the same time a clergy man and a human with passions and sorrows. His most important belief was in the power of the human soul to be able to confront the sin and to achieve the eternal life. Although he was a controversial personality, his work is considered as a landmark for the Romanian literature.

Key words: *influences, sin, redemption, orthodoxy*

Cuvinte cheie: *influențe, păcat, izbăvire, ortodoxism*

Gala Galaction este unul dintre scriitorii în a căror creație se observă spiritul religios, fără a fi ignorate însă și trăirile profund umane ce îi vor domina întreaga viață și operă, aceasta din urmă fiind influențată de pregătirea teologică temeinică a celui care a fost preot și chiar profesor de teologie. Astfel, scriitorul se hrănește din substanța umană sfâșiată între contradicții telurice și profund spirituale, după cum singur își face portretul și își observă pornirile laice și chemările religioase, dominat de morala creștină, dar și ademenit de tentațiile lumești.

Influența teologică nu subminează valoarea artistică a operelor, ci dimpotrivă o sporește. Varietatea portretelor umane pe care le propune și, implicit, filozofia morală pe care o încorporează relevă capacitatea scriitorului de a pătrunde în sufletul omenesc, aceste portrete având o semnificație simbolică, îndemnând la introspecție și la reconsiderarea valorilor spirituale. [1-10]

În timp ce Tudor Vianu îl încadra pe Galaction „printre scriitorii intelectuali și esteți”, Pompiliu Constantinescu făcea trimiteri către opera acestuia „romanul său este o demonstrație de geometrie estetică”, iar George Călinescu, scria că „subiectele sale sunt controversate sentimentale, care intră în sfera artei proporțional cu impetuoșitatea lor”. Alexandru Philippide preciza un lucru esențial referitor la opera lui Galaction "el pune întotdeauna frumosul în slujba adevărului, adică a unei idei pe care el o socotește adevărată". Teodor Vârgolici observa strânsa conexiune între viață și operă, caracterizându-l pe Gala Galaction ca "un om ca toți oamenii, căruia nimic din ceea ce e omenesc nu i-a fost străin, dar și slujitor al dogmelor creștine. Ca om, Gala Galaction n-a fost un abstinent, ci dimpotrivă, a sorbit din tot ce e lumesc, chiar dacă propria-i persoană întrupa un teolog și apoi un cleric ortodox. În opera sa literară e adesea evident un amestec de păgânism și serafism". Însă poate că cel mai bine își caracteriza viața și opera chiar Gala Galaction: "Viața mea este un lung șir de ciudățenii".

Proza acestuia constituie motiv de reale dispute critice, fiind considerată inconsistentă, dar observându-se valoarea romanului *Papucii lui Mahmud*, ca o adevărată "parabolă ce profesează un soi de religie naturală, admitând valabilitatea tuturor confesiunilor" (George Călinescu), reunind cele trei mari doctrine religioase ale lumii: ortodoxismul, musulmanismul sau mozaismul.

Romanul nu are o acțiune complicată, povestea fiind dramatică, dar, în același timp, simplă. Personajul principal, Savu Pantofaru, ucide un turc într-o noapte beție. Abia apoi observă papucii ruși ai turcului prin care degetele degerate ale acestuia ieșeau afară, imagine obsedantă care îi revine în minte chiar și atunci când se trezește din halucinația beției. După îngroparea victimei în mormântul părinților, va avea de înfruntat ispășirea păcatului pentru a fi cu adevărat liber. Spovedania și canonul primit de la un duhovnic de a confecționa și a dăruia sărmanilor o mie de perechi de încălțăminte îl vor metamorfoza, transformându-l din omul chinat de remușcări și de greutatea păcatului într-un om liber, apropiat de Dumnezeu. De altfel, la final, înainte de moarte, Savu Pantofaru îl vede pe Hristos. Susținând ideea unității credinței religioase despre care am amintit, Savu Pantofaru va fi îngropat într-un cimitir turcesc, la fel cum turcul ucis fusese înmormântat în cel ortodox. Este un alt mod de a spune că separarea la nivel de credință religioasă nu-și are rostul și că orice om poate fi iertat de păcate, poate ajunge la mântuire.

Scriitorul asociază în mod simbolic păcatul cu o boală trupească, dar și sufletească ce îl supune pe cel căzut unor grele încercări. Savu Pantofaru nu își izbăvește doar crima comisă, ci își redescoperă sufletul și învață să și-l accepte. În religia ortodoxă, cunoașterea sufletului înseamnă înfruntarea păcatelor, un pas către adevărata căință. Cunoașterea păcatului presupune conștientizarea acestuia și a urmărilor sale, fiind un prim pas către pocăință și iertare. Ispășirea canonului primit va duce la vindecarea sufletului păcătosului, ce devine astfel apropiat spiritual de divinitate, eliberat de greutatea sufletească.

În viziunea lui Galaction, scriitorul trebuie să instruiască, să fie un adevărat mentor pentru neamul său, zugerând în operele sale relația între virtute și păcat, credincios și păcătos, raportându-se mereu la norma morală și la dogma religioasă, acesta fiind un bun cunoscător al Bibliei, pe care a și tradus-o împreună cu profesorul Vasile Radu.

Importanță în acest operă, ca și în *Roxana*, un alt roman al autorului, este și figura duhovnicului. Acesta este cel care depistează crima înainte ca Savu să i se destăinuie, iar acest lucru este posibil în special datorită experienței sale, dar și harului primit de la Dumnezeu pentru pocăința sale.

Prin scrierile sale, scriitorul și-a afirmat credința că omul își poate depăși instinctualitatea, păcatul, ispita pentru a accede purificat la viața veșnică. Cel mai concis și exact portret al scriitorului și al operei îi aparține lui Teodor Vîrgolici : „Imaginea lui Gala Galaction, ca om și ca personalitate creatoare, s-a înfățișat contemporanilor săi și s-a fixat în conștiința posterității sub multiple nuanțe, divergente și contradictorii unele față de altele, însă străbătute toate de o anume însușire particulară, care, paradoxal, le armonizează într-o individualitate unică, de o distinctă originalitate, într-un întreg cu un profil aparte, specific, ce nu poate fi conceput și înțeles decât în ansamblul elementelor lui componente. Se poate spune că scriitorul a prezentat și prezintă continuu un farmec propriu, datorită tocmai modulațiilor surprinzătoare de antagonice ale personalității sale umane și artistice, îmbinate însă inextricabil într-o structură intimă ce cu greu își poate afla corespondent în evoluția literaturii române“ iar opera sa „va vorbi permanent, în posteritate, va dăinui mereu.“

Concluzii

În opera lui Gala Galaction în general, în romanul *Papucii lui Mahmud* în particular apare ideea izbăvirii prin viața pe care o ducem, prin binele pe care-l facem altora, prin pocăință. Acest lucru se întâlnește, evident, atât la personajul principal al romanului *Papucii lui Mahmud*, cât și la duhovnicul la care Savu Pantofaru merge pentru a-și mărturisi păcatele. Se resimte, astfel, influența pe care a avut-o pregătirea teologică a autorului, care, însă, a avut o viață plină, oscilând între credința profundă și tentațiile lumești.

BIBLIOGRAFIE

1. Galaction, Gala – Roxana, *Papucii lui Mahmud, Doctorul Taifun*, Ed. Minerva, București, 1983
2. Marin Curticeanu, Valentina – *Configurări ale prozei românești în secolul XX*, Ed. Fundației „România de mâine”, București, 2008
3. Călinescu, George – *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, Ed. Minerva, București, 1982
4. Lungu, Eugen, *Islamul la noi acasă* în revista „Sud- Est”, nr. 2, 2002
5. *Pagini alese. Studii și cercetări ale studenților filologi brașoveni*, vol 2, coordonator Ovidiu Moceanu, editura Universității „Transilvania” Brașov, 2008
6. http://www.romlit.ro/gala_galaction
7. http://www.crainou.ro/?format=html&module=displaystory&story_id=9303
8. <http://www.tesionline.com/intl/preview.jsp?id=18582>
9. <http://www.clipa.com/pagpolitica880.htm>
10. http://www.poezie.ro/index.php/article/1755031/Valeriu_Anania_despre_Anton_Holban,_Gala_Galaction,_Lucian_Blaga,_Marin_Preda